

V katastri obce Malé Leváre sa už v minulosti počas systematického výskumu a prieskumu Záhoria K. Elschekom a K. Markovou zachytili stopy osídlenia z doby rímskej, pričom v polohe Pri Gajdorovi (Pri Gajdarovi), ktorá je situovaná na ľavej strane Starého kanála, sa im podarilo zberom získať germánske a rímskoprovinciálne keramické fragmenty (Elschek/Marková 2000, 59). Z Malých Levár údajne pochádza aj nález mince cisára Septima Severa (193 – 211), avšak z bližšie nešpecifikovanej polohy (Elschek 2007, 143-149). Plavecký Štvrtok bol v priebehu doby rímskej taktiež intenzívne osídlený, o čom svedčia nálezy z viacerých polôh, zistené systematickým výskumom už spomínaných pracovníkov Archeologického ústavu SAV v Nitre (Elschek/Marková 2000, 59; Elschek 2017, 169, 170). Čo sa týka polohy Staré Priekopy z Plaveckého Štvrtku, identifikovaná bola práve pri povrchových prieskumoch realizovaných v spolupráci s SNM – Archeologickým múzeom (Hladíková v tlači).

Popis nálezov z povrchových prospekcií

1. Malé Leváre, poloha Biele jamy

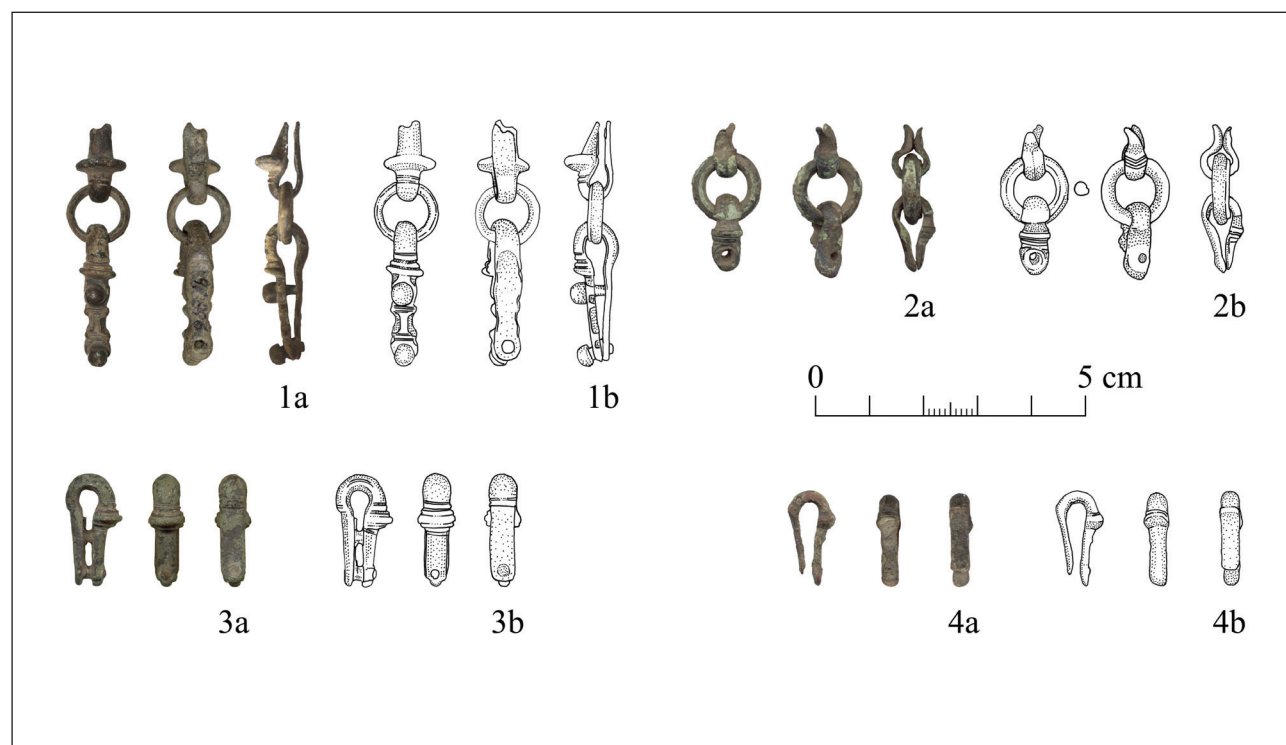
Nález č. 1 pozostáva z dvoch menších kovaní prepojených kovovým krúžkom. Horné kovanie je zachované fragmentárne. Je tvorené svorkou/uškom v hornej časti s poloblúkovitou profilovanou platničkou. Spodné kovanie má tiež podobu podlhovastého uška/svorky. Jeho vonkajšia časť je esovite profilovaná a v dvoch miestach pôvodného uchytenia k remienku sú zachované priečne nity kruhového prierezu, ktoré boli na vnútornej strane kovania roztepané. Zachovaná dĺžka kovaní spojených krúžkom je 4,7 cm. Kovanie má hmotnosť 5,63 g. Bolo vyrobené technikou liatia (obr. 2: 1a, b).

2. Plavecký Štvrtok, poloha Staré Priekopy

Nález č. 2 pozostáva z dvoch menších kovaní prepojených kovovým krúžkom. Horné kovanie je tvorené uškom, ktoré sa upevňovalo zrejme prostredníctvom nitu do remeňa. Spodné kovanie má podobu podlhovastého uška/svorky, pričom na jeho dolnej časti sa zachoval otvor po priečnom nite. Zachovaná dĺžka kovaní spojených krúžkom je 2,8 cm. Kovanie má hmotnosť 3,23 g. Bolo vyrobené technikou liatia (obr. 2: 2, a, b).

Nález č. 3 pozostáva z jedného kovania, ktoré však bolo pravdepodobne rovnako prepojené kovovým krúžkom s ďalším kovaním. Kovanie je zachované fragmentárne. Je tvorené svorkou/uškom v hornej časti s poloblúkovitou platničkou. Dva priečne nity kruhového prierezu slúžili na upevnenie k remeňu. Dĺžka kovania je 2 cm. Kovanie má hmotnosť 2,36 g. Bolo vyrobené technikou liatia (obr. 2: 3, a, b).

Nález č. 4 pozostáva len z jedného kovania, ktoré však bolo pravdepodobne rovnako prepojené kovovým krúžkom s ďalším kovaním. Nity na upevnenie remeňa sa nezachovali. Dĺžka kovania je 1,9 cm. Kovanie má hmotnosť 1,33 g. Bolo vyrobené technikou liatia (obr. 2: 4, a, b).

Obr. 2. Kovania závesov k picím rohom. 1 Malé Leváre – Biele jamy; 2 Plavecký Štvrtok – Staré Priekopy; 3 Plavecký Štvrtok – Staré Priekopy; 4 Plavecký Štvrtok – Staré Priekopy (foto, kresba: R. Čambal)

Abb. 2. Beschläge der Gehänge für die Trinkhörner. 1 Malé Leváre – Biele jamy; 2 Plavecký Štvrtok – Staré Priekopy; 3 Plavecký Štvrtok – Staré Priekopy; 4 Plavecký Štvrtok – Staré Priekopy (Foto, Zeichnung: R. Čambal)

BEITRAG ZU DEN BESCHLÄGEN DER GEHÄNGE VON TRINKHÖRNERN AUS DER RÖMISCHEN KAISERZEIT VOM SÜDLICHES ZÁHORIE GEBIET

KATARÍNA HLADÍKOVÁ

Der Beitrag widmet sich den Funden von Metallbestandteilen der Gehänge von Trinkhörnern. Es handelt sich um die Präsentierung der Funde vom südlichen Záhorie-Gebiet die während der Geländeprospektion, die in den Jahren 2017-2019 verlief (in Zusammenarbeit mit dem SNM-Archäologischen Museum), gewonnen wurden. Die Bearbeitung der Beschläge von Gehängen stellt eine Ergänzung zum Artikel „Neue Funde von Trinkhornbestandteilen vom südlichen Záhorie-Gebiet“ dar (*Hladíková im Druck*), die sich primär den Endbeschlägen der Trinkhörner widmen die vom begrenzten Gebiet des Marchgebiets stammen. Beschläge der Trinkhorngehänge stammen von den Fundstellen Malé Leváre-Lage Biele jamy und Plavecký Štvrtok-Lage Staré Priekopy (Abb. 1-Karte). Weitere publizierte Trinkhörnerbeschläge wurden in der Verfüllung des Objekts 15/2008 in Zohor (*Elschek/Rajtár/Varsik 2011, 142*) und in Láb in einem Kriegergrab (*Eisner 1933, 209; Tejral 1970, 117*) gefunden.

Die Funde der Beschläge (Nr. 3, 4) von der Lage Staré Priekopy in Plavecký Štvrtok (Abb. 2: 3, 4) kann man auf Basis der Typologie von Andrzejowski zum Typ S6 einreihen, derweile der Beschlag vom Gehänge Nr. 2 (Abb. 2: 2) von dieser Lage gehört offenbar in die Gruppe S10. Der Fund von der Lage Biele Jamy in Malé Leváre (Abb. 2: 1) reihe ich ähnlich zu den Beschlägen der Gruppe S, aber in diesem Fall zum Typ S9, bzw. es könnte sich um einen Übergangstyp zwischen S6 und S9 handeln. Nach der Gliederung von Redlich gehören die Beschläge zum breiter begrenzten Typ α (*Redlich 1977, 84*).

Was die publizierten Funde betrifft, das Bronzeringbruchstück mit Beschlag für die Riemenbefestigung das im Objekt 15/2008 in Zohor identifiziert wurde bestimmten die Autoren als Typ Andrzejowski S2 (*Elschek/Rajtár/Varsik 2011, 142*). Der Beschlag des Gehänges vom Kriegergrab aus Láb (*Eisner 1933, 209; Tejral 1970, 117*) reihte C. Redlich (*Redlich 1977, 84*) zum Typ α und nach der Gliederung von J. Andrzejowski (*1991, 62*) gehört er zum Typ S5. In der Literatur wird allgemein darüber nachgedacht, dass man die Trinkhörner entweder am Gürtel trug, oder waren sie am Arm eingehängt. Ein bestimmtes Indiz für die Befestigung der Trinkhörner am Gürtel kann das Vorkommen der Bestandteile von Trinkhörnern in Kombination mit Bestandteilen norisch-pannonischer Gürtelgarnituren oder Gürteln germanischer Provenienz andeuten. Vom südlichen Záhorie-Gebiet haben wir wenige Belege der angeführten Kombinationen in Folge einer niedrigen Gräberanzahl. Ein Beschlagbruchstück der Gürtelschnalle in Kombination mit dem Endstück eines Trinkhorns wurde auch im Kriegergrab in Láb gefunden (*Eisner 1933, 209; Tejral 1970, 117*). Aus Bratislava-Devínska Nová Ves ist aus dem Grab 1 (*Kraskovská 1977, 488-489*) die Kombination des Trinkhorns und der Gürtelschnalle vom Typ Madyda-Legutko A15 zusammen mit dem Durchbruchbeschlag des Typs Garbsch B5 belegt (*Kvetánová 2005, 385*). Für die Überprüfung der Voraussetzung analysierte ich auch Grabkomplexe von Abrahám (Gräber 166, 67), Kostolná pri Dunaji (Gräber 10, 14, 37) und Sládkovičovo (Gräber 34, 35, 36, 51, 58, 64, 70).

Die relativ oft vorkommende Kombination der Trinkhornbestandteile und der Gürtelbeschläge deutet an, dass die Trinkhörner auch daher am Gürtel befestigt sein könnten, dass die Beschläge der Gehänge in einzelnen Grabkomplexen die für Konstruktion eines längeren Gehängesystems nötig wären, relativ selten sind (1-2 Stücke). Selbstverständlich können wir nicht einmal andere Möglichkeiten der Befestigung, bzw. des Tragens der Trinkhörner ausschließen.

Mgr. Katarína Hladíková, PhD.
Katedra archeológie
Filozofická fakulta
Univerzita Komenského v Bratislave
Gondova 2
814 99 Bratislava
katarina.hladikova@uniba.sk